

16. aastaläit.

„Arst“ number 20 top.

Meie Mats

Nr. 152.

Saupäeval, 15. (28.) juulil 1917.

Nr. 152.

D. A. Ehomont ülesõde,

Naiste meelevaldus einkalliduse vastu,

„Ste kaelast ja köiditud käest!”

Suimeotsijad.

B. S. Osborne roman. (Järg 10)

Nüüd puges ta ilhe keldri-akna laudu majasse ja pani akna oma järel hoolega kinni. Väljast ei olnud tal kedagi tarta, küll aga maja elanikke. Kõik näis lapssemäng olevat, ka see, et ta kolm uft enne lahti murdima pidi, kui ta välja sai. Kord pidi ta sinna tuppä sattuma, kus tema arvates majawalitseja magas. Uts oli laiali lahti, kuna gaastuli päris mäikfeks oli keeratud. Wali norstamine kuuludus woodist, kus keegi magas.

On idendatud, et need murdwargad, kes kloroformi tarvitawad, ainult romanides wõiwad ette tulla wõi et neil tõelikut ainult halb edu on, sest et kloroformiga saab uinuwat inimest ainult unest uueste illesse äratada. See mees aga, kes musta maslet kandis, tundis oma äri hästi, sest kui ta tema ohwer alguses mingisugust häält kuuldawale last tulla, oli ta järgmisel filmapilgul tema kurgu kinni pigistanud ja last selle ainult siis lahti, kui majawalitseja kloroformi mõju alla oli sattunud. Umbes kümme minutit hoidis murdwaras kloroformi maslet uinuja näo ille, siis sidus ta tema käed kinni ja köitis nõõviga jängi külge.

Murdwaras ronis wäikfekt illesse, kus ta kõik toad lukus leidis olevat; see oli ju mõistetaw: kes ei kartnud wiimafel ajal murdwargaid.

„See ei tähenda midagi,” naeris ta oma ette, kuna ta iga uft niimoodi kinni pani, et neid wäljastpoolt keegi lahti ei wõinud teha. Seejuures kuulatas ta iga uft juures

tähelpanelikult, aga et midagi kuulda ei olnud, siis läks ta maja tagumisesse osasse. Rii leidis ta ennast wiimats rõdukt.

Uulitsalt kuuldufid sammud, aga see oli ainult õõwaht, kes oma harilikul ringkäigul maja kohale oli jõudnud. Mees tundis werandal ennast täitfa hädawhuta, sest teda ei olnud rõdukt alla uulitsale näha. Nüüd ronis ta pikka-mist latust möõda maja nurgani ja puhlas wiimafe akna kohal. Siis lobas ta oma westitasku kallal; kuuludus mingisugune kõlin.

„Ma pean ruttama,” sofstas ta, „mind oodatkse klubis.”

Nüüd ronis ta awatud akna juure, tegi ka teise akna-poolle lahti ja kadus tuppä.

Dorothea, kes ilfagi weel akna lähedal istus, kuulis äkitselt kajas wäikfet kolinat. Ta largas filmapil istmelt illes ja läks tafa uft juure. Sammud tulid lähemale. Dorothea tõmbas uft äkitselt lahti ja hüüdis:

„Kes seal on?”

„Aga ta ei saanud mingisugust wastust, ja siis nägi ta, kust see kahin tuli: tuul kõigutas akna eestriet siia ja sinna. Oma hirmu ille naerdes pani ta uueste uft kinni, lükkas riwi ette ja istus jälle tooli peale. Kui kaua ta seal istus, on wõimata ütelda. Seal largas ta jällegi äkitselt plüsti. Ta waatas põhja poole. Ta nägi kui kellegi käsi akent awas. Enne seda, kui ta abi sai kutsuda, oli mees toas — mees, kel pill must kuub seljas ja nõõlate ees. Weel filmapil — ja toas oli walgus, see tuli latornist, mis mehe käes. Mees oli wainne kui haud. Rohkunult — Dorothea ei suutnud abi kutsuda, aga ta ära jõõsta ei suutnud ta — waatas neiu, kuidas walgus woodi peale langes; siis oli jällegi kõik pime. Nähtawaste oli waras kedagi woodis arwanud ole-

Sõjameeste ajaviide talvel.

wat, kuna ta nüüd mõtte peale tuli, et toas kedagi ei ole; ja liigutused muutusid hooletumaks.

„See tuba näib elanikkubeta olevat,“ pomises ta; „see on isäralik, ma arwasin . . .“

Mees läks sisse ja sinnapoole, et oma arwamises kindel olla, kuna neiu ikkagi veel lohtunult toolis istus.

Jällegi paistis walgus, aga see lord oli ta riidetelapi poole juhitud, kus sissetungija arwatavaste wäärtasju arwas olewat. Nüüd awas ta ühtlasi laelad ja kobas nende sisse kallal, kuna ühtlasi kallisasjad tulemas särasid. Neiu ehetasjad olid kõik sisse; sissetungijal oli hea saak loota.

Dorothea istus ikkagi veel paigal ja surus kirjatust tagast. Ühtlasi läks mees kirjutuslaua juure ja awas ühe laela. Walgus langes kolme kirja peale, — nende kirjade peale, mis Johni käekirjaga olid kirjutatud. Kuna ta tahte esimest läbi lugeda, pomises ta:

„Need olid ettewaatamise abinõud.“

S siis wõttis ta kolmanda kirja oma kätte, aga ta lasi selle kohe lohtudes maha langeda.

„Lolpea! Lambapea!“ sõstas ta.

S siis tõstis ta kirja kireste üles, surus oma luue sissetungijate tasu ja jatkas oma tööd. Aga nüüd langes walgus peeglist, mis kummuti peal seisis, ja sealt sissetungija näo peale.

„Heinrich,“ hüüdis nõrk hääl ämarusest.

Mees keeras kireste ringi, lasi siis walguse neiu peale langeda. Ta taganes lohtunult. Kuid ta walitises jällegi enese üle ja ütles walitset:

„Ma palun sind walitida.“

Neiu walitsis natuke aega, siis hüüdis ta uueste walitset:

„Oh Heinrich, Heinrich!“

Mees lähines neiu ja küsis lõikawa, kuigi walitse häällega:

„Mis on?“

Nähtawaste läks neiu suure waewaga lorda enese üle walitsemist tagasi saada; ta läks kireste seina juure, keeras elektrilambi põlema; tuba läks walget.

„Mina hüüdsin sind, Rittred John! Mina hüüdsin sind,“ ütles neiu ja waatas mehe peale.

Meesterahwas waatas neidu nagu mõnda witrastust, kus juures ta filmad ülliloomuliktult suured olid, nagu seda siis juhtub, kui keegi pimedusest äkitselt walgusesse satub.

„Minu nimi ei ole mitte Rittred John,“ wastas ta, ja see neiu, kes tema filmadesse waatas, arwas, et John praegu unest ulesse ärtas; niisugune waade oli sissetungijal; harjunud tähepaneja wõis aga kohe ütelda, et see walgusest oli, kuna Dorothea selle peale kindel oli, et see mees praegugi unub, et ta kuutõbine on! Ja, nii wõis see olla, — ja see seletas kõik!

Dorothea tahtis uksele lähineda, aga meesterahwas oli karmem kui tema. Ta oli järgmisel filmapilgul omale jällegi näokatte ette pannud ja elektritule pimedaks keeranud, nii et neiu jällegi pimedas oli. Kuid ta ei teinud mingisugust katset selleks, et Dorotheat puudutada, waid läks kireste alla juure, et wälja minna. Waewalt oli ta oma jala üle atnalaua pannud, kui ta selle jällegi tagasi tõmmas, sest ta nägi ämaruses politseiniku mundert, kes ette-

maatlikult mööda katust edasi roomas. Meesterahwas läks ukse juure, kuna ta naisterahwa peale mingisugust tähelepanemist ei juhtunud, katvas seda awada, aga nüüd oli ta ise oma ettevaatuse võrku langenud: uks oli kinni ja ta ei saanud ka ise teda lahti teha. Ta wandus oma ette, läks siis hommikupoolsele ainsa juure ja waatas wälja; all seisis keegi politseinik, kel midagi käes säras.

Teadmata mis teha, mõtles ta filmapill aega, siis tuli ta mingisuguse nõu peale, läks ühe teise ainsa ette, pistis pea wälja ja karjatas; see karjatus oli nõnda wali ja läbi lõikaw, nagu oleks seda keegi naisterahwas teinud. Politseiniklute tähelepanet pöördus tohe selle ainsa peale. Waras tarwitas seda oma kasuks, hüppas hommikupoolsest aknast wälja röödu katusele, lihtlas ühe politseiniku kõrwale, kes sealt majasje tahtis pugeada, kargas sealt ühe aiamajakese katusele ja aiamaja katusele maha. Samal ajal läis pant ja kellegi hääl käsks teda seista.

Murdwaras naeris, ronis siis madala plangu peale ja oli kadunud. Politseinik ei taotanud aega, ta sihtis ja paugutas weel kord umbes. Kostis kellegi kisa; kuul oli wist märki läinud. Nii pea kui waras walust karjetas, jäi ta seisma, ennast ümber ja paugutas oma kord kas pantu wastu. Politseinik lasti waheajal edasi, kuni keegi naisterahwas tema tähelepanemise oma peale tõmbas.

"Urge laste seda meest," hüüdis neiu aknast, "ärge laste teda, sest ta ei tea, mis ta teeb — ta rändab unes; ta on kuutõbine. Urge teda laste!"

Politseinik pomises midagi, kuna neiu minestusesse langes.

Politseinik ei saanud neiu sõnadest hästi aru, sest ta mõtles ainult selle peale, kuidas warast taga ajada — tal oli tema kinnipüüdmiseks ainult üks seltsimees abiks, kuna teine tunnipeal oles wõwast oli. Nüüd lähinesid ta mõned uubis-himulikulid inimesed, kuna waheajal kogu maja oli jalule tõusnud, wäljaarwatud kojamees, kes ikka weel uinus.

Sel ajal jooksis aga murdwaras nagu tuul mööda uulitsaid edasi. Kui ta tõega siamaale maganud oli, siis oli ta nüüd ometi üles tõusnud; nagu pitne jahwas ta uulitsanurga taha ja jooksis sealt edasi, tegi ootamatuid käänakuid, ja kui ta ühe nurga juure jõudis, oli ta korraga jäljetult kadunud.

Siamaale olid politseinikud teda filmas pidanud, aga kui nad nüüd maja nurgani jõudsid, ei olnud teda enam kusagil, ja kui nad ka kogu ümbruskonna läbi otsisid ja kui nad ka igas majas järele kuulafid, ei olnud sel mingisugust tagajärge — põgeneja oli pääsenud.

Sel ajal, kui politseinikud otsimisega ametis olid, läks summani wäsinud põgeneja mõned kilomeetrid kaugemal, teisel pool linna, klubi poole.

"Armas Sumal, kuidas see haaw walutab," sõstas ta oma ette, kuna ta o na näpu otsast werd maha raputas.

Seda ideasja ei wõi keegi jalata, et mõni soldat rasket haawa saades walu ei tunnegi, kuna teine kergelt haawatu, kui tal kas kõrw wõi näpp ärakistud on, hirmust walu tunneb. Nii oli ka siin. Põgenejat oli kuul ainult keemiseft näpust tabanud. Haaw ei olnud kardetaw, kuid ta walutas.

Põgeneja surus haawata saanud kae tasku ja astus edasi klubi poole.

Kalsteistkümmes peatükk.

"Herra Barnum, kas ma pean söögi lauale kandma?"

See küsimine pandi Barnumile kellegi wangiriutes olewa inimese poolt ette, kes nähtawaste oma hallis rõwmas hea meelega ei soowinud olla. Kell oli praegu 12, aga tegewuse päil — klubi wäikene söögisaal. Enne seda, kui Barnumile selle tähelepanemise wäärilise ülikonnaga inimese poolt küsimine ette pandi, kõneles ta oma sõprade, adwokat Holbrooki ja Oliphantiga, nähtawaste wäga tõsiste asjade üle. Keset tuba oli maitserikkalt walmispandud söögilaud, kuna seinte ääres neli wangiriutes teenrit seisis.

"Ei, ei, Gustaw," wastas Barnum teenrile, "me ei wõi weel peale hakata, sest et auroderast siin ei ole."

Ta tõmmas uuri wälja, ajas otsaesise krimpju ja kistsitas närwilikult filmi.

"Mis ja arwad, adwokat, kus wõiks küll me sõber John olla?" küsis ta.

"Ara ja seda minu käest päri," wastas Holbrook, "ma ei ole teda enam nädal aega näinud."

"Ma nägin teda kahetümne-nelja tunni eest, siis oli ta kõige parema terwise juures," wastas Oliphant.

"Kas te olete ka kindel, armas sõber, et John me kut kätte sai?" küsis Barnum kellegi teise pidulise käest.

See andis tale rahustawa wastuse; ta aigutas.

"Ahi on juba muidugi tund aega hiljemaks jäänud," ütles Barnum, "ja kui ta ei tule, siis on kogu nali nurja läinud."

Barnumil oli õigus, sest kogu see asi oli ainult Johni teha, kuna Barnum ainult ühe hullumeelse mõtte peale juhtunud. Ta soowis pidusööki toime panna ja oli selle ots tarbeks tuttawa wangimaja ülewaataja käest wangiriuteid tarwitada saanud. Kellnerid olid karistuswangiriutes ja söögitoa aknad raudwõredega kaitstud. Kogu toa sisseesadel wõis ainult murdwarastega tegemist olla.

"Reid asju ei oleks wististe mitte kusagil enampakkumise teel müüa?" küsis Barnum ja ulatas adwokatidele lauakaardi.

"Muidugi mitte," wastas Holbrook pillawa naeratusega juunurtades. Kaart kujutas pilti, kuidas John sabakuubes rietes Bonwitit pankla tungib; teisel küljel aga oli ta wangimajas wangiriutes ja waatas läbi raudwõre wälja. Iga üht tegu, mida siamaale Johni arwele kirjutati, oli piltlikult kaartide peale kujutatud. Sel ajal, kui Barnum adwokatiga selle lolluse üle lõbu tundsid, astus äkitselt kahetistkümmes meheline salk tuppa.

"Armas taewas," hüüdis Barnum, "teid oleks ma pea-aegu ära unustanud, ja pealegi olete teie niisama tarwilikutud kui John! Reed on wannutatud mehed, Holbrook, kes Johni üle kohut peawad mõistma; siis tulewad weel tunnistajad, prokurör ja esimees ette. Et ole kawal mõte, mis? Ja ma olen seda üsna üllpäini wäljamõetelnud."

Pool tundi oli jällegi mööda läinud, aga auroderast ei tulnud itkagi. Ülemkellner awalbas jällegi kartust, et sõel halwaks läheb, aga Barnum ei wõinud tale mitte abiks olla.

"See ei aita midagi, me peame teda ootama, kas wõi hommikul."

Barnum pidi juba telefoni juure minema, et nende tutawate käest järele küsida, kelle juures John wõis olla, kui uks awaneb ja oodatu sisse astus. Kalsteistkümmend wannutatud meest, kes siamaale oma aega joomisega mööda olid saatnud, wõtsid teda mürisewa "huraga" wastu.

Esimesel filmapillgul paistis John niimoodi wälja nagu harilikult, aga natukesel aja pärast sai igahelge selgeks, et ta segane oli. Ta oli kahwatanud ja sarnase wälmuusega, nagu inimene, kes raske hingelise wõitluse läbielanud on. So filmade ümber olid sügawad ringid, sooned ta otsaesisel olid nähtawal ja ta huuled olid kokkulihtunud.

"Mu Sumal, ütlege, armas sõber, mis teiega on juhtunud?" küsis Barnum kohunult, "teie näite ju päris segane wälja".

John toetas end oma sõbra kae najale ja läks selle toetusel oma auistme juure, mille peale ta rasket langes, siis surus ta oma kae wastu otsaesist.

"Ei midagi. . . iseäralist," wastas ta natute kogeledes, "ma olen ainult wäsinud; mulle on täna õhtul kõik nõnda wastumeelt — ainult mitte teie, armas Barnum".

Kui sõel lauale lanti, näis John kergemalt hingawat, nii et ta lõpuks isegi klaasi tõstis ja wannutatud mehi elada lasti.

"Mu herrad," alustas ta, kuna kõik tema peale waatasid. "Mul on teile midagi ütelda, ja mida rütem see sünnib, seda parem see on. Minu siinolemine on ühe efsituse läbi juhtunud. Ma kujutafin seda asja teistki, aga nagu näha olen ma ennast petnud. Wiimase kuue nädala jooksul on siin linnas, sarnaseid asju juhtunud, mis mõningaid politseinikke minu wastu kahtlasteks on teinud. Ma tulin täna õffel siia. . ." Ta pidas wafet ja surus filmad kinni, kuna ta kogu kehast wärises: Barnumile näis, nagu wõitluse ta ssemiselt mingisuguse wõimu wastu. "Ma tahtsin teile ainult täna õhtul ütelda," kõneles ta edasi,

„et mina selle kõige eest vastama pean, mis siin juhtunud on. Aga mul ei tule selle kohta aru anda, mida siin minust üleilbidelt arvatakse. Rahe kuu eest. . .“ Ta peatas järsku ja kõneles siis lootusetalt: „Ah, ma ei või seda teile täna öösel veel mitte seletada, teie ei saaks minust ikkagi aru. . . Aga niipalju tahaksin ma vähemalt teile ütelda: Teie olete marduse jäledaid sõnu kuulnud ja teate ka, mis see tähendab. See on muidugi neile, kelledeesse see puutub, hirmus, etks ole tõsi? Aga mina. . .“

Telefon kõlises ja advokat Holbrook, kes telefonile kõige lähemal istus, kargas ülesse ja võttis kuulamisetoru kätte.

„Üks filmapill, John,“ hüüdis ta, „see kõne on teie kohta.“ Siis kuulas advokat uueste. „Te kõnelete politseist? Politsei komisar? . . . Ja, ma kuulen teid, teie kõnelete advokat Holbrooki — kes on seal aparadi juures? Rittred John rõõvis Pageti maja paljats? . . . Mu Sumal, ta on ju selle preiliga kihlatud.“

„Ja, seda ma tean,“ vastas politseinik telefoni kaudu, „selle peale vaatamata käis ta tema juures rõõwimas. Preili Paget ja kaks minu ametnikku tundsid tema kõhe ära.“ Advokat Holbrook naeris.

„Nad võtsid tema muidugi kinni, etks ole tõsi?“ küsis ta ja nikutas Johni poole peaga.

„Ei,“ oli vastus, „seda küll ei sündinud, aga me saame tema juba kätte, kui aga preili Paget tõtt kõneleb.“

Advokat tuli telefoni juurest ära, pööras selts-
Lonna poole ja ütles peaaegu lõbusalt:

„Barnum, sinu õhtusõit on suurepäraline nali, aga siin on veel teine asi, mis selle üle trumpab. Seal on John, kes kogu õhtu siin on istunud. . .“ Ta pidas wahet, et filmata, kas see ta kohane oli, mis ta ütles.

Keegi „wannutatud mees“ sofstas oma naabrile:

„Aga see ei ole ju tõsi, ta ei ole ju kogu õhtu siin olnud.“

„Nii siis, politsei pani tähele,“ kõneles Holbrook edasi, „kuidas ta preili Pageti maja tühjaks rõõwis. Mis te sellest arwate, herrad? Ja siis usub politsei, et ta teda sel korral kahtlemata oleks kätte saanud.“

Saawõerad waatasid rõõmsalt naerdes Johni poole, aga nad peatasid järsku; John lõi käiest sõust rusikaga wastu lauda.

„See lõõb astjast põhja wälja,“ hüüdis ta meeliskull ümber waadates, „kui ma veel kõneleaksin, siis oleks see hooplemine.“

Ta lahtus toast ja läks riiete-tuppa. Barnum järgnes talle, aga kui ta riiete-toa juure jõudis, oli üks juba luffus. Barnum tõukas kogu jõuga ukse lahti ja karjatas: Seal, keset tuba, seisid Rittred John ja filmas meelisku waatega rewolwrit, mida ta oma käes hoidis. Järgmisel filmapilgul oli Barnum tema kõrwal.

„Ritt, taewa nimel, mis nõu teil on?“ hüüdis ta.

John sirutas ennast ja awas filmad, nagu oleks ta magamaist tõusnud. Ta waatas tülil aega Barnumi otsa, haaras wiimaks tema käest kinni ja ütles:

„Mu sõber, ma tänan teid, et õigel ajal tulite.“

Nüüd surus ta rewolwri Barnumi kätte ja ütles:

„Wõtke see oma kätte, armas sõber, ja hoidke minu jaoks oma juures alles.“

Kui Barnum rewolwrit tahtis wõtta, tõmmas John järsku käe tagasi ja pani rewolwri oma sabakuue tasku.

„Ei, Barnum,“ ütles ta, „iga mees peab teadma, mis ta teeb, pealegi võib sellest asjast teisel teel kui enese tapmise läbi pääseda. . . Nüüd peab aga midagi ette wõtma, on selleks wiimane aeg. . .“

„Mis see oleks, mida te ette wõtta kawatsete?“ küsis Barnum.

„Ma tahan, et warsti lõpp tuleks,“ wastas teine. „Seda lõppu minu ja veel kellegi jaoks. Nüüd aga pean ma lahkuma, Barnum. Sead vöö!“

Wäljas, klubi ees, ja nimelt sel ajal, kui John Barnumiga kõneles, läks parajaste keegi politseinik waltwel olewast Burkist mööda.

„Linnas on jällegi murdwargus toime pandud,“ ütles mõõdamine politseinik Burkile. „Ma sain kella kase ajal waltwel olewate ametiwendadega kokku ja kuulsin kui nad

sellest kõnelesid. Ja, — mõtelge, — kellegi Pageti juures, ja waras on jällegi pääsenud.“

Burt haaras ametiwenna käest kinni ja küsis:

„Kas te ütlesite — Paget?“

„Ja, niimoodi oli see nimi, mida mulle üteldi.“

„Aga ma olin ju ise täna öösel — ma ei wõi wõimata asja uskuda. . .“

Nende sõnade ajal nägi Burt kui keegi meesterahwas klubi wälja astus, keegi mees, kes filmapill aega klubi ukse kohal rippuwa lambi all peatas, siis uultisale astus, paremale poole pööras ja pikkamisi edasi läks, kuni ta ühe kae kuu tasku surus.

See mees oli Rittred John.

* * *

Järgmisel päewal oli politseis nõupidamine, millest Burt ja tema kaks abi ning mõlemad politseinikud, kes wiimase murdwarguse juures olid tegewad olnud, osa wõtsid. Mitmed tähtsamad ajalehed olid nende tegewust laatinud ja koguni kahtlust awaldanud, nagu oleksid politseinikud warastega kokku mänginud. See ei olnud õiglane, sest politsei oli kõik teinud, mis tema wõimuses seisis, kuigi sellest mingisugust tulu ei olnud. Burt oli hoolega oma kohust täitnud, nii et kurjatageja, tema eest hirmu tundes, end mingi hinna eest kätte ei andnud.

„Mu herrad,“ alustas politsei-ülem, „politsei au on jalgade alla tallatud ja me oleme wõlmetud ennast selle eest kaitsema; see wõiks üksnes siis sündida, kui waraste salikond käes on. Wiimane sündmus on waadi alt põhja wälja löönud, mille tõttu ma asja juhtimise ise oma kätte wõtan. Ma soowiksin kõigepealt, et need kaks inimest, kes selle asja ligi olid, mulle seletust annaksid.“

Nüüd awaldasid mõlemad ametnikud, mis nad teadsid. Mõlemate tähelepanekut oli preili Pageti heledaste walgustatud tuba aratanud. Nad olid seal ledagi meest näinud, kes omale maske ette pani ja elektrilambi puruks lodi. Nüüd oli üks nendest maja katusele roninud, et sealt rõdu katusele ronida ja siis aknast tuppa tungida. Kuid murdwaras, suur, tugew mees, kes kujukilt ootama rõdu katusele oli roninud, oli teda eemale tõukanud ja ise maha karanud. Mõlemad ametnikud olid rewolwritest lastnud ja nähtawaste ta meest haawanud; seda tunnistanud werepletid ja piisad, mis maas olnud. Nende arwamise järele oli ta raskesti haawata saanud. Siis aga oli ta järsku ära kadunud. Nad olid igatahes kõik teinud, mis nende wõimuses oli, ja enam ei wõida neilt nõuda.

„Oli põgenejal Johniga sarnadust?“ küsis politsei-ülem.
„Ja,“ wastas Andre — õwahi kohuste täitja, — „nagu ma tõd juba ütlesin, ei näinud me hästi tema nägu, aga me pidime Johni filmas pidama ja sel mehel oli ka temaga sarnadust. Me usume sellepärast kindlasti, et me Johniga tegemist tegime.“

Politsei-ülem pööras Burki poole ja ütles:

„Ja mis te ei oleks teie aeg tegite?“

„Ma pidasin Johni filmas.“

„Ja mis sellest wälja tuli?“

„Midagi, peaaegu mitte midagi. Wähemalt ei ole me midagi tähele pannud ja John ei ole ka midagi kurja teinud.“

„Kas te siis ei tea, et John eelmisel ööl Pageti juures käis rõõwimas?“ küsis politsei-ülem, kelle meelest kogu see lugu kahtlaseks läks.

Burt ajas end sirgu, nagu sõjatäht, kui see lahingus kase jala peale püüti ajal.

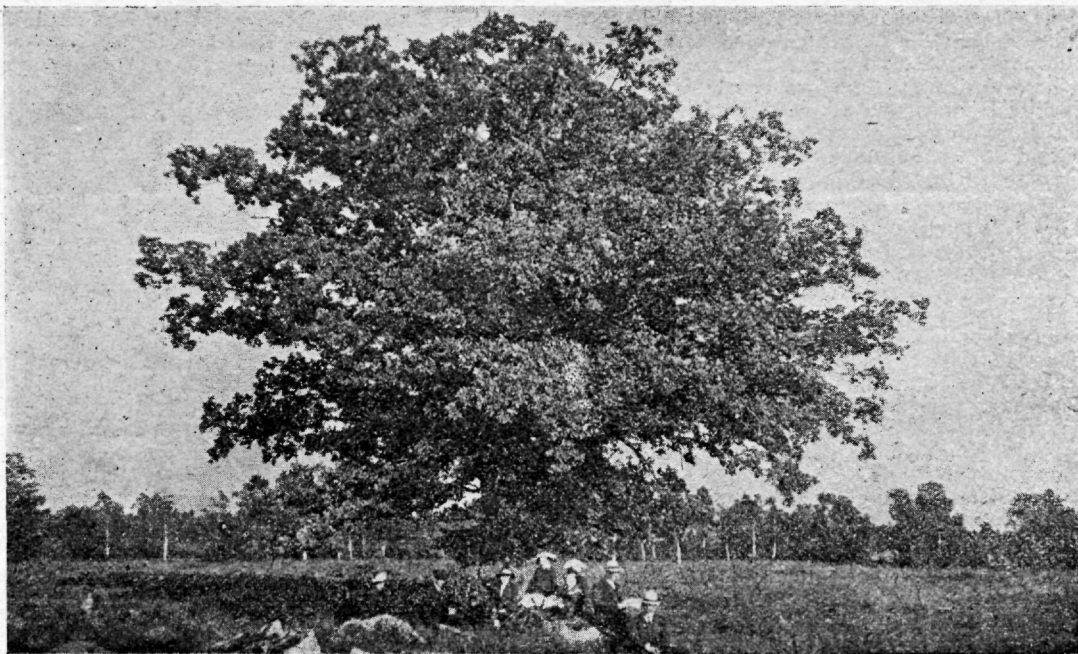
„Me wõime wanduda, et keegi. . . Kuidas wõite te tõendada, et tema rõõwimas käis?“

„Kuidas wõite te ei seda tõendada, et tema mitte see ei olnud?“ küsis politsei-ülem.

„Ja,“ wastas Burt naeratades, „ma peaksin ometi seda teadma. Ma nägin, kui ta eelmisel ööl klubise läks; nägin, kui ta sõõgituppa istus, panin tähele, kuidas ta seal kella kolmeni oli, jälgisin siis talle, kui ta koju läks, ja tulin praegu tema elukoha juurest.“

„Kuidas te herra Johni klubis nägite?“

(Järgneb.)

Siiglatamm Randvere kiriku lähedal.

D. A. Thomsoni ülesvõtte.

Suwmajas.

Weneleest E. K.

„Ma armastan teid. Teie olete minu elu, mu õnn — lõik! Andke andeks mu awalbus, kuid kannatada ja waitida ei ole mul enam jõudu. Ma ei palu mitte wastutulelikkust waid kaastundmust. Olge täna, kell 8 õhtul, wanas lehtmajas . . . Eoen üleliigset oma nime alla kirjutada. Ma olen noor ja ilus . . . mida on teile veel tarwis?“

Suwitaja Pawel Wõhodsew, tõsine perekonna mees, lehitas, seda kirja läbi lugedes, õlgu ja kraatsis arusaamatuses otsaesist.

„Pagana lugu!“ mõtles ta. „Mina olen naismees ja korraga niisugune imelik . . . Ioll kiri! Kes seda küll kirjutanud on?“

Pawel Wõhodsew keerutas kirja filme ees, luges sellel veel korra läbi ja sülitas.

„Ma armastan teid . . .“ kordas ta narrides. „Arwas poisikest eest leidmat! Sooksen aga kogu sinu juure lehtmajasse! . . . Mina, mu kallate, olen juba ammuugi kõigist niisugustest armulugudest ära wõerdunud! . . . Sm! Wist mõni üleannetu, teelt libisenud . . . On aga rahwas ta need naisterahwad! Misugune sabateerutaja peab jee küll olema, et wõderale inimesele niisugust kirja kirjutada, ja pealegi veel naisemehele! Täieline tõbluse langemine!“

Oma kahelja-aastases abielus oli Wõhodsew juba ammuugi kõisugustest õrnematest tunnetest wõerdunud ja ei saanud peale terwituskirjade muid kirje. Ja sellepärast pani see kiri teda imestama ja erutas wiimase wõimaluseni.

Tund aega peale kirjasaamist lamas ta diiwani peal ja mõlgutas mõtteid.

„Muidugi ei ole ma poisike ja ei lähe niisuguse lollid readez-vous peale, kuid siiski oleks huwitaw teada, kes seda kirjutab? Sm . . . Käkleri on tingimata naisterahwa oma . . . kiri on kirjutatud õiglaselt, tundmusega, wõib arvata, et see nali ei ole . . . Wist küll mõni leik . . . Lesed on üleüldise lergemeelsed ja weibrad. Sm . . . Kes see küll wõiks olla?“

Küsimuse peale wastata oli seda rassem, et terwes selles suwitusekohas ei olnud Wõhodsewil mitte ühte tutawat naisterahwast peale oma naise.

„Imelik . . .“ mõistatas ta. „Ma armastan teid . . . Millal jõudis ta mind armastama hakata! Naljalas nai-terahwas! Ei teagi ise, kes ma dieiti olen ja juba armastab . . . Wist on ta alles liiga noor, romantiline, kui juba kahest — kolmest waatest armastama wõib hakata . . . Kuid . . . Kes ta on?“

Wilmats tuli Wõhodsewile meelde, et eila ja illetu-naeila, kui ta lõndimas oli käinud, talle wäitse ülessepoole wahtima ninakesega neiu mitu korda wastu oli tulnud ja teda teroselt waadelnud.

„See on tema!“ mõtles Wõhodsew. „Aga ei wõi olla! Kudas wõib niisugune õrn, mõõbanew olewus mind, wana, elatanud hülge, armastama hakata? Ei, see ei ole wõimalik!“

Õdunalaus waatas Wõhodsew tuimalt oma naise peale ja mõtles:

„Ta kirjutab, et noor ja ilus on . . . Tähenbab, et ta wana eit ei ole . . . Sm . . . Dieiti ütelda ei olegi ma veel nii wäga wana ja wilets, et mind armastama ei wõiks hakata. Armastab mind ju ta mu naine! . . .“

„Mida sa mõtled?“ küsis naine.

„Niisama . . . pea walutab . . .“ waletas Wõhodsew.

Ta teigi otsufeks, et lollus on tähelpanemist niisuguse tühja asja peale panna, nagu armastufekiri.

Kuid inimese waenlane on tugew.

Peale söö'i lamas Wõhodsew oma suures woodis ja selle asemel, et magada, mõtles:

„Sa wotab muidugi, et ma tulen! Eh, loll! . . . Kujutan omale ta pekkumust ette, kui mind lehtmajast ei leia! . . . Aga mina ei lähe . . . Tont teda wõtaks!“

Kuid, lordan, waenlane on tugew.

„Aga wõiks siiski uudishimu pärast itka minna . . .“ mõtles pooltunni pärast suwitaja. „Näkts ometi, kes see on . . . Suwitaw oleks teada. Nali ja muud midagi! Ja tõeste, miks siis mitte naerda, kui lord selleks juhtumine on?“

Wõhodsew tuli woodist wälja ja hakkas ennast riidesse panema.

"Kuhu ja ennaft ehid," küsis naine, tähele pannes, et ta omale puhta särigi selga tõmbas ja moodsa kaelasideme ette sidus.

"Niisama . . . Jalutan natule . . . Pea walutab . . . Sm. . ."

Wõhohsese pani enese ilusti riidesse ja oodates, kuni kell kahetja saab, astus kodunt välja. Kui ta filme ees loojaminewa päikese heledawal walgul selgust kirjedawad kogud lüüsid, hakkas süda waljumalt tulkuma.

"Mis sugune see küll on?" mõtles ta, häbelikult selgustajannade poole pilutades. "Walgetwerd neidu pole näha. . . Kui tema kirjutas, siis on ta nüüd muidugi lehtmajas. . ."

Wõhohsese astus puieste peale, mille lõpul niinende wahelt wana lehtmaja välja waatas . . . Ta sammus pillamisi sinna poole . . .

"Waatan eemalt," mõtles ta taheldes. "Kuid mis ma kardan, ma ei lähe ju rendez-vous peale! Niisugune . . . ees! Mine julgemine! Aga mis siis, kui ma lehtmajasse lähaksin? Aga . . . mis tühja!"

Wõhohsewi süda hakkas tugewamine tulkuma. Wastutahtmist jututas ta omale ette poolpimebat lehtmaja . . . Silme ette terelis sirge walgetwerd neiu, helesinises riides ja ülespoole wahtiva minakesega. Wõhohsese kujutas omale ette, kuidas ta arglikult ja kõigest kehast wärisedes, nagu häbenedes oma armastust, tema juure astub, palawalt hingab ja . . . korraga ta rinnale langeb.

"Kui ma mitte naisemees ei oleks, siis poleks sellest lugu," mõtles ta, peast patuseid mõtteid eemale tihutades. "Kuid. . . wõiks ilka korra katsuda, mis asi see on. . . Aga naine . . . noh, mis siis? Saewale tänu, kahetja aastat ei ole ma sammugi tema juurest eemale läinud . . . Kahetja aastat laitmata teenistust! Uitab temale . . . Riuste pärast murratruudust!"

Wärisedes ja hingeldamist kogasi hoides astus Wõhohsese lehtmaja juure, mis punutud oli humala ja wiinamarja kaswudega, ning waatas sinna sisse. Niikõige õhtungis talle wastu.

"Pole wiist weel kedagi," mõtles ta, lehtmajasse astudes, ja pani korraga nurgas inimese kogu tähele.

Kogu oli mehe oma . . . Seda waadates tundis Wõhohsese oma naise wenna, üdopilase Mitja, ära, kes tema juures suwemajas elas.

"Ah, see oled sina," uri es ta tufaselt, müüsi peast wõttes ja istudes.

"Jah, mina . . ." wastas Mitja.

Minutit kats walitses waitus.

"Wabanbage, Pawel Swandoffh," algas Mitja, "ma palusin mind ütsi jätta. Ma mõtlen oma kandidadi kirjatööd ja . . . ja teiste juuresolek segab mind . . ."

"Sa mine kuski teie warjulisesse puieistikku," wastas Wõhohsese lepitlikult. "Wärske õhu käes on parem mõelda, ja . . . noh . . . ma oleksin tahtnud sin pingi peal wilus natule magada . . ."

"Teie tahate magada, aga minul on tarwis kirjatööd walmistada," urises Mitja. "Kirjatööd on tähtsam."

Tuli jällegi waitus . . . Wõhohsese, kes oma ettekujutusele waba käigu andis, kuulis wahetpidamata ukse taga sammusi. Wiimaks targas ta ülesse ja hüüdis nutuse häälega:

"Ma palun find, Mitja! Sa oled minust noorem ja pead wanema wastu austust tundma . . . Ma olen haige ja tahan magada . . . Mine ära!"

"See on egoismus . . . Mis pärast tahate just teie siin olla? Põhjusmõtte pärast ei lähe . . ."

"Noh, ma palun! Las ma olen enese armastaja despot ja rumal . . . kuid ma palun find! Üts ainus kord elus palun! Täida mu palwet!"

Mitja raputas pead.

"Mis sugune lojus . . ." mõtles Wõhohsese. "Tema juuresolekul ei tule rendez-vous't midagi välja! Tema juuresolekul ei wõi! Kuule Mitja," sõnas ta, "ma palun find wiimane kord . . . Näita, et sa tart, inimlik ja haritud mees oled!"

Swan Lustus, Tallinnast. Rumenia wäerinnal.

"Ma ei saa aru, mis te soovite? . . ." kehitas Mitja õlgu. "Ütleksin: ei lähe, ja ei lähe ka. Põhjusmõtte pärast ei lähe . . ."

Sel filmapiilgul waatas lehtmajasse naisterahwa nägu, ülespoole wahtiva minakesega . . .

Mitjat ja Wõhohsewi nähes läks see tufaselt ja kadus . . .

"Läks," mõtles Wõhohsese, wihaselt Mitja peale waadates. "Nägi seda töörahti ja läks! Kõik on molas!"

Weel natukene aega oodates, tõusis Wõhohsese ülesse, pani müüsi pähe ja ütles:

"Lojus oled sa, kelm, petis! Jah! Lojus! Alatu . . . ja rumal! Meie wahel on kõik lõpetatud!"

"Wäga rõdemustaw," urises Mitja, kes ta ülesse tõusis ja müüsi pähe pani. "Seadke, et oma juuresolekuga määngisite teie mulle niisuguse tembu, mida ma eladeski andeks ei anna!"

Wõhohsese astus lehtmajaft välja ja tõttas, wiimase wõimaluseni ärritatult, kodu poole. Seda ei rahustanud isegi taetud söögilaud.

"Üts kord elus tuli juhtumine," wihastas ta, "ja seegiford segati! Nüüd on ta teotatud . . . kurb!"

Söögilaua taga waatasid Wõhohsese ja Mitja otsekõhe endi taldrekesse ja waitisid . . . Mõlemad wihastid teineteist kõigest südamest.

"Mis sa naerad?" kirjutas Wõhohsese naisega. "Linnult lollid naerawad ilma põhjuseta!"

Naine waatas mehe wihase näo peale ja plahwatas naerma . . .

"Mis kirja sa tänna hommikul said?" küsis ta.

"Mina? . . . Mitte mingisugust . . ." wastas Wõhohsese lohmetanult. "Mõtted välja . . . Ettekujutus . . ."

"Nü jah! Jutusta! Sunnista ülesse! Selle kirja saatfin ju mina sulle! Ha—ha—ha!"

Karl Sprink,
Tartu.
Tegevast sõjaväes.

Martin Olem,
Ratwere kr.
Tegevast sõjaväes.

Gustav Alt,
Daike kr.
Sõjaväljal.

Otto Treuberg,
18. veebr. 1915. Saksja
wangi langenud.

Jakob Maas,
Narwastr.
Sõja algusest sõjaväljal.

Wõhohdsew läks punafets ja kummardas taldreku kohta.

„Loll nali,“ urises ta.

„Mis teha! Saad ise aru... Meil oli tarwis täna pörandaid pešta, kuidas sa saad teid kodust välja? Minult niisugune abindu wõis aidata... Sa ära wihasta, lollifene... Et sul lehtmajas igaw ei saaks, saatsin ma ju ta Mitjale niisuguse kirja! Mitja, sa olid aiamaajas?“

Mitja naeratas ja waatas ilma wihtamisetä oma wastase peale.

Wiimane ülesõit.

Andre Leonville.

Muidugi mõista, et Walter Prise, laewa traadita telegrafi ülewaataja, oma keele hammaste taga pidi pidama. Kuid ta armastas Margareta, ilusat kõõgitudrutut esimesest klassist ja, et omale neiu filmis suuremat tähtsust anda, lobises oma ametisaladuse välja.

Margareta jagas saladust lohe lady Hemmeršmiskiiga, ja selfamal õhtul saime meie seda lady poja, Harry Hemmeršmiski, käest suitsetustoas kuulda. Harry awaldas meie kurwalt, et hommikul New-Yorgist radiotelegrafi laudu teatatakse, et meie laewa peal pörgumafin olla. Sellepärast wõime iga filmipill ühes „Lituaniga“ õhku lennata. Ma waatafin tahtmatalt oma reissifilistide peale. Morrisson, alati plegmatiline, trummeldas närwilikult wastu lauda; paks Fraytzer, ritas asjaajaja Eftlagost, fofisttas oga ehmatanult:

„Tähendob, meie laewa peal on homm... vom!“

Kõige mõistlikumana esines noor miljardär Champman.

„Mis siin ärewats saada,“ ütles ta, „nüüd ofstakse muidugi see pörgumafin üles ja wifatakse üle parda.“

„See ei ole nõnda kerge,“ sõnas Morrisson, „seda asja ülesõffides wiisteistkümmend tuhat tonni laewa prahti limber pöörata.“

„Siis peame endid peastma,“ hüüdis Fraytzer hirmuga.

Selle wäitfe inimete argtus oleks naeruwäärt olnud, kui meie mitte selle peale mõtelnud poleks, et tal õigus on. Iga minut wõis meie hirmust hufatust tuua. Me istufime rõhutult, kuulates iga lahtlast müra.

Wiimats ilmutas Harry:

„Ma lähen magama. Ülesõit...“

„Ira minnes läi ta ukse juure seisma...“

„Ma unustafin teile ütelda, et „Lituania“ peal Saksja salakuulaja sõidab.“

„Minult see puudus weel,“ hüüdis Fraytzer ehmatusega.

Sel ajal segas meie kõne selka end ka keegi meesle-rahwas, kes siamaale wäitfeli nurltas istus.

„Herrab,“ ütles ta, „minu arwates on üks sõnum teise wastu. Kui „Lituania“ peal pörgumafin oleks, siis saaks selle lähemise läbi ta salakuulaja surma. Kas see tõeste meelega oma elu ohwerdaks?“

Kõneleja oli lahja, punatate juustega inimene, selle näol armid olid. Nagu näha, ei meeldinud ta Champ-

manile, sellepärast et see liilmalt wastas:

„Te tunnete sakslasi wähe! Nad on sarnased märat-sejad, kui asi aga kuidagi nende isamaasie puutub...“

Ma ei ole argpüks: ma ei wõidelnud asjata sõjawäljal, enne kui sealt lahtufin. Kuid sel korral ei tunnud ma hirmu... mitte enese, waid ilusa Amerika neiu, Minny Kontinfi, pärast, kes Prantsusmaale halastaja-deks sõitis. Ma nägin teda esimesest korda „Lituania“ peal, kuid teadfin juba, et mul nimelt ainult niisugust naist waja on. Ja mõte, et sarnane noorus, ihuline ja waimiline ilubus, wõiwad hukka saada, pani mind ahastama.

Ma tulin kõige kurwamate mõtetega laewalaale. Oli imeilus kuupaistene õõ. Ma filmasin oma ligidal Minny warju ja tema kõrwal Fraytzeri patku teha. Ma läksin nende juure.

„Kuuge,“ sõnas Minny ratsule, „ei maksa arg olla. Efitels ei ole see mehe wäärt, aga teifets, surema peab iltlagi ütsford...“

„Kas me tõega peame surema!“ hulus Fraytzer. „Aga minu naine, minu tütar! Kui te teaksite, kuidas ma seda tütarlast armastan. Ka teid armastan ma sellepärast, et te mulle teda meelde tu'etate. Ja teda hüütakse peaaegu niisama nagu teid — Minna. Wu waene tütrekene...“

Fraytzer läks waarudes edasi. „Aga mina jään armastatud neiu juure. Kui palju tahtfin ma ta'e kõneleda, aga ei wõinud. Liiga palju wõeruid elufi ja hirmu seifis meie wahel...“

Järgmisel päewal sai meie tutwuseringfond hommiku-laua juures toltu. Kuid ühelgi ei olnud sõõgifu. Sel korral istus ta see punane, armidega isand meie laua taga, sellega me suitsetustoas olime kõnelelud. Ta piüdis meiega kõnelelda ja efiteles ennast kui Karl Pilmiani, metallnõude wabrikufi efitajat. Kuid see isand ei awaldanud meie peale head mõju ja me andsime tale mõista, et me temaga tuttawad ei soowi olla.

Laua taga kõneles lady Hammeršmiski meie, et meiega ühes laewal käetart sõidab ja et tüdruk Margareta tema efitkuulutusfest waimustatud on.

„Mis oleks, isandad,“ tähendas Champman pilkawalt, „Kui me tema käest oma saatuse üle järele pärim?“

„Mina tulen teiega,“ ühines teistega ka paks Fraytzer. Ja nii tuli, et me pealeõunat ühes Minny, Champmani ja Fraytzeriga kolmandasse klassi läksime.

Lahja, must itallane — käetart oli uudishimulikust inimeste hulgast ümber piiratud. Meie ilnumise üle ei imestanud ta sugugi. Fraytzer firutas tale kõigepealt oma tõe välja.

„Ma tahan oma tulewikku teada,“ ütles ta temale.

„Kui wana te olete?“ küsis käetart.

„Neliskümmend kuus.“

„Teie elukäit lõpeb täpipealt sel aastal...“

„Kuid ma saan mõne päewa pärast neljakümne-seitsme aastafets,“ togeles paks.

„See ei tähenda midagi. Teie ei ela neljakümne-seitsme aastani,“ jatkas itallane kartmata, „see on teie wiimane sõit merel...“

Tõnis Wäljamets,
Kaplast,
Tegewas sõjaväes.

Frih Kiesel,
Sapõr. Tegewas sõjaväes.

Juhannes Jänes,
Wõrumaalt,
Langelund.

Walentin Timofejew,
17-a. wakatabel. Tallinnast,
Lüstrias wangiis.

N. Krautsof,
Kolga rannast,
Automobili roodus.

Fraytzeri peale oli hale waadata, seda enam, et me kõik tema hirmu pidime jagama. Ja teegi meie seast ei soovinud oma tulewikku teada saada. Me lätsime ülesse oma kajutisse, kuid teel panime tähele, et teegi laewa sifemise ruumi laudu ülesse tuli.

Champman sõstas mule:

„See on Karl Pilman. Suwitaw, mis ta seal teeb? Reisiad ei tohi ju laewa sifemistes ruumides käia. Igal juhtumisel peab seda kaptenile üttelema.“

Kuid päewad järgnesid päewadele, aga me olime ikkagi elus ja „Litwania“ ligines oma sibile. Me saime rahulikumatks, jõudes otsele, et see kõik tühine kartus oli, seda enam, et kusagil mingisugust pommi ei olnud. Kuid siin sündis midagi, mis „Litwania“ ja tema reisiote saatus määras. Üks masin läts kergelt rikke. Wiga oli tühine, kuid tagajärg oli see, et see laewa käiku pikendas. Niimoodi jäime Liverpooli jõudmisega hiljaks.

Reede õhtul ohtasime kõik wabalt. Ühi o'i järgmine: poleks teel wigastust olnud, siis otseks sel õhtul lõhke oleks jäänud. Me arwasime, et kui pörgumasin filamaale ei lõhkenud, siis ei wõinud ta ka nüüd lõhke. Oli ilus, soe õõ. Me suitsetasime Champman'ga laewalael.

„Teate,“ ütles mule Champman, „arwake, kuidas te tahate, aga see punane Pilman ei meeldi mule sugugi. Oletks ma kapteni asemel, siis lasaksin ma teda igal juhtumisel aresti alla panna.“

Sel filmapiigul kuulsime all hirmust müra. Me kuulatasime. Meile näis, nagu kuulbutks raske asja langemine vette, sulistus ja lämmatatud mõllamine. Me jooksisime ruttu mööda treppi. Kuid me ei suutnud veel midagi ette wõtta, kui laew kusagilt järsku walgustatud sai ja me oma ees inimest nägime, kes üle parda ronis. Kuid sel filmapiigul käis paal ja inimene langes meie jalge ette kõiehiniku otja. Meie taga seisis Pilman, elektrilamp ja revolver käes.

„Rahustage,“ ütles ta meile, „ma tean, mis ma teen. Ma ei ole Karl Pilman, waid Fred Stoks, New-Yorgi salapolitsei inspektor.“ Ja ta jooksis, meid mitte tähele pannes, parda juure ta hüüdis:

„Andle alla, sõbrate, teie asi on kaodatud. Kui te laewa peale ei tule, siis lasen ma teid maha.“

Me lätsime tema juure ja nägime merel laewalt alla lastud paati ühes madrusega, kes sõnatuulelikult nõbrist rebeli laudu ülesse ronis.

Wahemaal aratas paal kogu laewa jalule. Igal pool tulid inimesed ja ka kapten, kes kogu madruse tinni lasti panna. Et weeluseid paatisi oli karta, siis ei süütanud Stoks enam oma laternat põlema. Tema poolt haawatud inimene kanti kajutisse. Suur oli aga meie imestus, kui me selles Fraytzeri ära tundisime. Ta oli mõistujeta ja raskesse haawatud.

Wahemaal kuulas kapten madrust üle. See kõneles, et Fraytzer teda olla ära olnud, et „Litwania“ pealt ära põgeneda, sest laewa ähwardada hukatus.

Kõne näis kõigile tõenäoline olewat ja ka Stoksil oli piinlik wälimus, kui Champman tale ütles:

„Teil ei ole puhast käsi, herra Stoks. Te pidasite hundi peale jahki, aga tappisite argliku lambakese. Waenete tahtis lihtsalt oma elu peasta.“

Sellega olid kõik rahustatud ja lätsid oma kajutitesse. Ma ärkasin järgmisel päewal wäga ülesse. Raugel wõis läbi suitstu Inglise randa näha.

Champmani käest sain ma teada, et Minny Fraytzeri juures walwab ja et ta meid sinna lubas tulla.

Fraytzeri kajutis andis Minny mulle märki, et ma waitiksin. Saawatu sonis ja hüüdis kogu aeg:

„Minna, Minna.“

„Sa peab mind kogu aeg oma tütreks,“ sõstas mule Minny armulikult.

„Minna, oled sa siin,“ hüüdis haige uueste, „mis tell on?“

„Kõrgeistkümmed,“ ütles neiu, tema üle kumardades, „rahustage end.“

„Kõrgeistkümmes tund,“ jatkas Fraytzer, „aga mis sugune päew on täna?“

„Laupäew. Täna jõuame Liverpooli ja teie elu on hädaohuta.“

„Hädaohuta. . . Ei, Minna, ma saan ikkagi hukka. Reetud itallane. . . Kuid find wõin ma peasta. . .“

Kuula. . . Fraytzeri wälimus oli hirmus; ta filmab põlesid metsikut ja higi nõrgus üle näo.

„Kuula. . .“ jatkas ta, „tunni aja pärast läheb täna aurulaew hukka. Sa usu mind? Ah, ma waenete, kuid pörgumasin on aga nimelt siin selle kajuti all olewas laewaruumis. . . Sootse, Minna, ruttu. . . Aga kodus kõneled ja minust, kõneled, kuidas Frank Bolt oma kohust täites sureb: Deutschland über Alles!“

Wahst sunnurtades, langes salatuulaja jõuetult patjadele.

Ujalehed kõnelesid omal ajal sellest loost wäga palju, mis oleks mul veel juure lisada?

Kas maksab teile sellest kõneleda, et me juhatatud paigas tõega pörgumafina leidisime, mis mõne aja pärast meres lõhkes, tõstes ülesse suurepäralise purskaewu! Kas ma pean seda tõdama, et publikum salatuulaja kajutist wälja tiris ja omakohust mõistis? Stoks kõne järele oli pörgumafin niimoodi sisse seatud, et ta siis lõhkema pidi, kui „Litwania“ juba sadamasse jõuab. Siis oleks ka sadam wiga saanud. Kuid et laewa masin wiga sai, nii et laew kohalejõudmisega hiljaks jäi, siis pidi laew tee peal õhtu lendama, ja sellepärast tahtiski Fraytzer ehk Bolt, nagu ta end sonides dieti nimetas, oma elu peasta.

Ma seisin Minny kõrwal, kui me Liverpooli jõutisime. Me juures seisis Champman.

„Alga siiski, kätart ei olnud veel küllalt läbinägija,“ ütles Champman naerdes, „seda ta ikkagi ei teadnud, et Fraytzeri wiimane ülesõit lõpeb — kõie otja s rippudes.“

Meie Matsi järgmine (153.) sõnanummer ilmub
22. juulil.

Kriukaweli.

30h. Ürsi naljajutt.

Koera-Dtt oli tugew, terekas pois. Ta oli loomu poolest wainne, heasüdamlane ja — kaal. Wiimane omadus iseäranis paistis terwest ta olekust, piilus ta wäitseis sea-filmis, ta alatise muhebas naeratuse, suures tedretähelises wepises ninas, ta laias, pikli kollaseid hambaid näitawas suus, terwest ta tüfedas tehas ja weniwais, hooletusis liigutustes.

Oma haruldase nime oli ta kahelugusel põhjusel päri-

nud: Otolts ristis teda kolmeteistkümmend aastat tagasi kiriherra ta ema — üfiku neitsi — soowil. „Koera“ lisanduse mõtlesid aga ta ametiwennad — lehemüüjad jõnglased wälja ja nimelt sel põhjusel, et Dliga ühes lahutamata selfiltsena suur, must puudil'er traawis.

Ott oli oma nimega väga rahul — jah, ta oli isegi uhe ta peale.

Koera-Dtt!!!

Ras ei kõlanud see niisama uhkete ja suursugusel, kui parun Ott wõi von Ott.

Ja tõsi — kuiigi siin wäite wahel wõis olla, siis pidi see tingimata „Koera-Dti“ kasuks olema.

Paruni wõi voni nimetust saades oleks ta waewalt wõinud mõnda neist isandast nõõri oftas kaasa wendada; nüüd aga waatavad ja imestawad kõik, kui ta toreda puudil saatel, lehepalli kohmakais käes wibutades, möõda uulitsaid traawib ja lühikeste wahaeagade järel hüüab:

„Dooistimees tänane, kats liisa kaaston!“

Lehti müüs ta rohkem kui keegi teine jõnglane ja sel-leparaft wõis ta tihti enesele lubada pool naela pähtlaid ära kröbistada, ehl jälle „maladetji“ tosfama panna, nii et terve Tartu imestas.

Ka Pontu (mõnda oli koera nimi) wõis julge ja sõõnud näoga ilma waadata. Suru ääres sõõgipoes oli tema jaots alati wiiene supy ja kubi konta saadawal, kuna Ott ise mõnutundega „kolmeteistkümmene kolletti“ kinni keeras ja kruuagi wesiist kohwi peale jõi.

Rahulikult ja jõukalt wenisid Koera-Dti ja Pontu elupaewad. Wäga harwa tuli ette, et Ott näol muhe naeratus kadus, wõi Pontu teraselt keerdu tõmmatud saba sirgu wajus.

See juhtus enamalt jaolt siis, kui mõni kadekops-ame-tiwend kaugelt lumepalli ehl kiwiga ähwardades tarhuda julges, et Ott mitte Koera-Dtt ei ole, waid „bahnatott“ wõi „pudrupott“, wõi „naljarott“ — üleüldse, kõik sõimu-kras, mis „Dliga“ kuidagi riimi trehwas, ja et ilus Pontu rumal „hoowi-peni“ on.

Nisuauust inetut laimu kuuldes wajus Ott alumine molk ripakile, kuna ta tihti ja korratult ninaga nõhistas; see oli ta juures ta ainuteleks pahameele märgiks.

Kuid Pontu peale waadates tes ta käest nagu küsimäis, kas teotaja püfifireite kõwadust proowida, wõi mitte, omandas Ott näoilme endise heasüdamluse. Tal oli nii palju elutarkust, et ta sõimu sõimuga ei waстанud. Ta teadis ta, et ta ainfa rusikahoobiga omale korraga paar-kümmend waenlast oleks soetanud ja siis oleks tema ja Pontu elupaewad kibedaks tehtud. Nüüd mõitles ta aga peale esimese pahanduse hoo: „Lashundawa pääle, kui aga es kisu!“

Peawarju andis Otile ema, tes sellega väga rahul oli, et pois „kafuta loolipingi nühtimise“ asemel ise omale peatoibu muretses.

Ott leidis Pontu ühel wiimatel sügisepäewal uulitsatel ümberelstima noore, nalgiwa ja arakuimanud koerakafena. Kui ta loomafese koju tõi, tõstis eit walju nurinat, kuid kawal Ott lepitats teda peagi, seletades, et see eht Amerifa tõugu koer olewat ja suurena ning rammufana oma kats-kolmkümmend rubla maksawat . . .

Ott kaswandil sirgufti ühe aasta jooful suureks, ilu-faks koeraks, nõnda et kõikide pilgud heameelega ta peal wiibisid ja ta kohta tehti kuuldawaid kiidutühendusi, mis Ott hinge waike ja magusa uhtufetundega tähtis. Ott

armastas Pontut õrna armastufega, magas t'aga ühes woodis, õpetas teda istuma, küfima, kahelala peal käima, ära surema, kuterpalli lastma ja weel palju muid wigurifi tegema ja ajas t'aga pikke sõõratikfa jutte ilma eluf-olufst. Nagu wõeldud, Ott ja Pontu elafid väga õnnelikku elu.

Ütskord, see oli kewade algul, kui uulitsad sulawasti lumest ojateks muutufid ja päike juba selga tõrwetas — lonkis Ott ühes Pontuga laifalt möõda uulitsa d; kuni lehe wäljatulekuni oli weel hull aega ning igaw ootamine ja sibita ümberlonkimine fundisid wägife lõualuud aegutufele.

Raetoja p'atfi e jõudes seifatas Ott ja hakkas järel-mõtlewalt wulifewasfe renni waatama, milles temast wifafud paber'ufid ja pähtlakoored keereldes ja tantfides allawett tormasid.

Nii seistes ja waadates ei pannud ta tähelegi, et teifelpool uulitsat keegi uhe kasuga, kongus nina — ja suurte priididega ifand teda ja koera tungiwalt filmitses.

„Kuuje poois!“ dikas teda ifand juba künnendat korda. Ott oleks teda weel teifi samapalju kordafi lastnud hüüda, poleks talte mitte lähedal seifew ekspresf rusilaga külge müfjanud.

„Kuuje n'd, herra dikas find!“

Ott waatas, nagu unest ärgates, imeстанулт ümber; siis märkas ta kasulaga ifandat, tes teda, kãega wehtides, oma juure kutsus.

Ludishimulik, mis temast küll peats tahetama, astus Ott aeglafest üle wefife uulitsa, kuna ta näole kõige mahedam ja nagu kohmetu naeratus asus.

„Dofema fjee fjiinu koer?“ päris ifand, Pontu peale näidates.

„Minu jah,“ wastas Ott ühe jala pealt teife peale tammudes ja hufiwufega ifanda edafiräätimist oodates.

„Mjui eera . . .“

„Mis?“ päris Ott, fuud lasti unustades.

„Mjui eera, miitnule . . . kolm ruubli . . .“

Ott mõistis. Ifand tahtis koera ta käest ära osta ja pattus kolm rubla. Di jah! Egas ta ometi pea peale kul-

funud ole!

Ott näole asus warjatud kawalufega segatud kõige heafüdamlifem naeratus.

„Katskümmend wiis,“ ütles ta ülimaheda poifitefepafifigo, Pontu suwest karwast kinni hakates.

„Wjtega pailu . . . Tahad mjui . . . wiis ruubli . . .“

„Es ole,“ waidles Ott, „omal masfab tatskümmend . . .“

„No hia hull — kjumme ruubli . . . fjiin aadress . . .“

hoomu tuule, saad raaga . . .“

Ifand pihtis Otile walge kaardifese pihku ja hakkas ruttu edafi minema, kohmetanud Otti omale suuril filmil järele wahtima jättes.

„Noh, mis herra kõneles?“ päris ekspresf, uudishimulikult üle uulitsa tullek.

„Nä,“ ütles Ott ja sirutas kaardi ekspresfi kätte.

„Wladimir Rafimirowitsh Jewmentjew, profesfor, Karlowa uul. nr. 8.“ luges ekspresf ja heitis imeстануд pilgu woifi peale.

„Soho pime, no mis tol kassal fiuga tegemist oli?“

Ott seletas oma jutuwajamise herraga ära.

„Ekspresf heitis pahafe, põglifku pilgu koera peale.“

„Stuufte niru eest kümme rubla,“ pomifes ta, kuid li-fas wafjemalt:

„No mis, annad ära?“

„Es tää.“

Nüüd wihastas ekspresf.

„Nüüd on kuramus lasti! Talle pakutas sõõraft pakka, aga ta: es tää! Misjao's fa's tad hoead? Waata, saapad omal miufsed, warwad wällas. Herra pakub kümme rubla, aga ta: es tää! . . . Dogu! . . .“

Ekspresf, tes, wõib olla, Ott wastu salajas kadefust tundis, läks wihafelt jälgades minema.

Ottul ei saanud Ott kaua magama jääda. Pontu, tes ta kõrwal lamaf, tõstis tihti imeстануд pead, fess ta ei wõinud kuidagi aru saada, misfugufed suured kirbud ta

peremeest, kes muidu wagufti kui kott mogaš, nõnda walufaste fõid, et ta ühtepuhku ühe küllje pealt teise peale keeras, jalgabega fibas ja, tafakefti pomiseboš, tätega õhus imelikka liigutust tegi.

Oti peaš aga teerlesid mõtted kui nõiatat'as.

„Kümme rubla paktus, wõib olla, paneb juuregi, saab wiisteift, wõib olla tatskümme, ehl tatskümme wiisti. Siis saa's tohe uie rõiwa ja pallu muud kraami osta. Aga Pontust om kahju, es taha's tu dogi ära anda. . . Lähed uulitsale, teised tohe pärimas: no, kus Pontu om? Ja mis sa's wastad? Müüdüd! . . . Ei wõi, naerawad wälla. Ja kaua's to raha iltagi ette lööb, aga penifest es ole änamb. . . Aga tatskümme wiis rubli om iltla süit raha, mis säääl tõnelda!“

Ott mõitles ja waewles ja Pontu waatles teda taas-tundlikult, wahetewahel kirpude jär-l nalitsedes.

Wõis umbes lestõb aeg olla, kui Ott äkste istulise tõufis ja rufitas käd wõidurdemsalt pimedufesse tõukas. Siis surus ta sõrmed toera pehmeše willa ja sefistas tale tõrwa fiše:

„Tääd sa, Pontu, tatskümme wiis om „fihel“ ja fina jääd ta mulle. . . Somme sõõme anilifa ja magufat suppi. . . Mia ole itš ütš kriukaweli. . .“

Ja selle üllrahustawa enefektiufega surus Ott fi mad magufale unele.

Seifel hommikul wara wiis Ott toera Wene herra juure, kes talle wiisteift rubla maksis. Professori jõudis talle selgetš teha, et toer mitmekordseft segawerd on ja ta rohkem wäärt ei ole ja et Ott palju wastu ei waielnud, fiš leppisid nad warsti toflu

Peale selle koputas Ott aptekri-õpilase Rugise ufse peale. Rugise ema — wana liürus eidele, tegi ufse lahti ja käästis Otti eesttojas ootata. Ilmus Rugis hiljuti pestud unise näoga ja küfif kõrgilt:

„No, mis tarwis?“

„Waata. . . waadate“ togeles Ott.

„Kas mäletate weel me wana Hintfu, täate, to suur hall kass. . . Kuidas me ta mullu rohuga magama panime, nii et tohe. . . Mäletate, kuidas ta õhtuni lapsta aias firewil olli. . . tohe nit kui koolnu. . .“

„No jah, mis fiš?“

„Aga mul on nüüd peni — suur must puudel. . . Kui tad toera magama saa's panna. . . Aga ma arwan — ta es jää. . .“

„Es jää?“

„Aptekri-õpilane naeratas põlastaw-pilgelikult.

„Hobugi jääb!“

„Es tääl! Mul on iltla üšna suur peni. . .“ tahtles kawal Ott.

„Aptekri-õpilase filmis wälkus pahameel.

„Ma ütles'ju, et hobugi jääb. . . Sinu peni-ratpele om poolesti tilgastli küll. . . Dota, pääle lõunat tulen toju ja panen su peni nõnna magama, et änamb es ärtagi! Uha?!“ Ott oli fihil.

„Kas ma es wõi efi täätama tulla, tunas me todu oleme. . . Pidime praegu wälla minema. . .“

„Tule! Ja kui su peni-nõks mitte homme hommikuni es maga, fiš ma sõõn puhtast oma wanad saapad ära. . .“

Kawal Ott wiis oma plaani täpiseft täide. Sa hiilisk professori korteri, tegi kõõgiufse filmapilgul, kus kõõgis ledagi ei olnud, lahti, wiilistas tafakefti ja juba lähemal filmapilgul tormasid mõlemad — aurumafinana puhliw Ott ja rõemust farglew ja kiunuw Pontu toju poole.

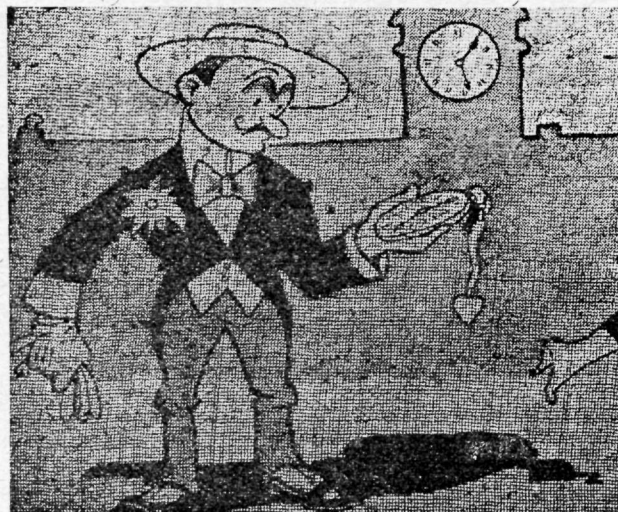
„Noh, mis ma's ütlin, magab kui kott!“ tähendas Rugis wõidurdemsalt, kui toer, peale selle kui unerohuga niifutatud rätik wähe aega ta nina peal oli hoitud, sur-nuna firewile jäi.

Ott oli walmsis rõõmu pärast lakke hüppama.

„Küll on aga rohi; nää ku' pani suure looma pilali, et tohe. . . Proowis kiltale ta, aga kufst tood nüüd kätte leiad.“

„Osta rohi ära, fiš wõid terme Tartu magama panna,“ ütles Rugis kawalaste, üht filma linnigištades.

Uha õhwer.

Rawal er (kui tellad tunniwõrd edasi lütkali): „Säh julle, tuln wana tellaaja järele küll digel ajal toktufamifele, aga neuu juba minema länud!“

„Es tää, massab pallu. . .“

„No, mis ta's iltla massab — osta kolm potti õlut wälla ja omgi säääl. . . Mis ma's just sõbramehest iltla toorma hallan. . .“

„Nad lõid, käd toflu, et õhtul õll poes trehwarwad.

Ott traawis ofsekohe professori juure.

„Kas toer on sõinu juures?“ päris professor, kiireste kirjutuslaua tagant üles tõustes.

„Pontu om koolnu,“ wastas Ott tõdige sügawama ja haledama tooniga.

„Mes? Koolnu?“

„Es liigutagi änamb. . .“

Professor filmitfes poisfi ufkmatal.

„Ejahme, njaita!“

„Nad sõifid woormehe-saaniš Oti todu poole. Wõidurdemsalt ja põlgli-ufhelt waatas Ott jalatäijate-wastutulejate peale.

Wiisteiftkümme rubla raha tatsus, uhle sõit tähtsa iftu tõrwal. . . Ott teadis, et tal nüüd suur digus iga wastutuleja kääst oletš küfida:

„No, mis massab see tilluke Tartu linn?“

Professor filmitfes toera wähe aega, tõukas ta jalaga teise külle peale ja ütles:

„Wjii eera. . .“

„Mis?“ päris Ott tohtunult.

„Wjii woormeesh pieal. . .“

Uimasena wõttis Ott toera ümbert linnigi ja kandis ta saani.

„Aga mis te tuuga teete, tuu om jo koolnu?“ päris ta wäriufewa häälega, kui professor enese mõnušaste istuma seadis.

„Wjiiin liiniku. . . Sjeal studengid lõõilawad ta suurte nuugadega lõõõhti. . . Sis nad tiawad, kus kuol nee' toera toopfud-makfad olema. . .“

Woormeesh nõõtas ja saan libifes minema.

Ott jäi kiwifambana seisma, Siis tormas ta aga padinal mõõda wesiift uulitsat saani järele.

„Pea, pea!“ kiendas ta tähiufewa häälega. „Tuu om jo elun, tuu es ole jo koolnu!“

Kuid saan tadus warstigi filmist.

Ja läbi paljude uulitsate tõas weel fisekufkunud „kriukaweli“ meeheheitli hääb:

„Tuu es ole koolnu!“

„Siuru.“

Würlst ja Ge „Siuru“ loofsi müümas.

Nikolai Romanowi romanid.

(Wäljamaa allkate järel.)

Nikolai ja Lea Liwshits.

Möödaläinud aastajaja 90 aastatel kõneldi Peterburi „Lubje noorjoo“ seas palju ilusast juudineiuist Lea Liwshitsist, kes nii paljudel noortel meestel pead segumine oli ajanud.

„Terwe häda seisab selles,“ kõneles noor würlst N., „et ta juut on. Poleks ta juut, käiks ta üle kõige.“

Tõeste, Lea Liwshits, kellegi wana kellasepa tütar Was-siili saarelt, oli ütle mata ilus.

Mustawerb ja juurte mustade filmadega pillade mustade ripsmete all oli ta oma kahelateistkümneme aastaga täielikult kujunenud, walminud ja nõiduslik.

Küidujutud ilusast juudineiuist ulatasid ta Gatschina pa-leesse.

„Rõrgus,“ ütles Nikolai krahw Zwinski meelitades.

„Wäga kahju, et teie meie Peterburi ime-de-imet ei tunne.“

„Misjuga ime-de-ime?“ wõeras tas Nikolai.

„Zmeilus neiu, nõiduslik neiu. Minuksels puiduseks on tal, et ta juut on. Kuid selle eest, kui tore teha, uhked filmad, blad, jalad, käd.“

„Wõi nii nõiduslik?“ sai Nikolai elawaks. „Ma tahan seda naisterahwast näha. Tehke nii, krahw, et ma temaga tokku saaksin.“

Ja kolm päewa hiljem oli kokkusaamine.

Nikolai ja Lea Liwshits said Surwe-aias kokku.

Lea ei teadnud, kes see kelmise kaswuga lihtne ohwit-ser oli, kes nii tugewaste tema soojast kääst kinni wõttis.

Etwõustas neid krahw Zwinski ja kadus kohe lähemale puisteele, õrna kokkusaamist mitte elsitada soowides.

„Kui ilus teie olete!“ imetles troonipärija puhatajüdam-likult. „Mul on nii hea meel, et tuttawaks saime.“

„Noh, seda parem,“ naeris Lea, õrnalt noore ohwitseri wastu surudes.

Sellest päewast muutusid nende kokkusaamised alaliseks.

Gulga aega ei teadnud Lea, et tema noor sõber tulewane Wenemaa tsaar on.

Jarikult tuli Nikolai tema juure üsfinda, enamaste õhtuti. Ta tuli kas jala eht ratsja, wahel ka lihtsalt woorimehega.

Ettewaatlisult, Lea wana isale filma puutumast hoides, hiilis troonipärija oma armsama wäiksesse lambriteksesse ja jäi sja hilise õõni, wahel ka hommikuni.

Kes tema armsam tõeste on, seda sai Lea juhtumisi teada.

Rõrd õhtul jalutasid nad Surwe-aias. Alti tulid neile teise jalutustee pealt neli junkrut wastu.

Need jäid kohe seisma, tõstisid käe kõrwa äärde ja andsid au.

„Tere, wennab!“ termitas neid troonipärija, mõtted laiali.

„Täname termituse eest, keiserlik kõrgus,“ wastasid need kooris, sellega paljastatud troonipärijat suurde segadusesse saates ja leat jahmatades, otse hirmuma pannes.

„Da see tõeste tõsi?“ küsis neiu taja. „Teie olete tõeste suurwürlst?“

„Jah,“ wastas Nikolai, otsusets tehes, tõtt mitte enam warjata. „Jah, Lea, ma olen — Wenemaa troonipärija.“

Jutud troonipärija armusidemeist juudineiuiga lagunesid pealinnas laiali ja wiimaks sai nendest ka keiser Aleksander ise teada.

Tema wiha oli piirita.

„Kudas,“ karjus tuliwihane tsaar. „Wenemaa troonipärija juudipilgaga! Ei luba! Ei lafe!“

Ta kästis Nikolai oma kabinetti kutsuda. Tuli pöörane etendus.

Aleksander karjus ja trampis jalgadega. Nikolai kahwatu, kuid kindel, wastas isale, et ta ei luba oma isiklis-tesse jüdameesjadesse segada.

Selle jutuajamise tagajärjeks oli, et Aleksander isiklikult käsu kirjutas, Lea Liwshitsi ühes tema isaga wiibimata Peterburist wälja saata, ja selle käsu andis ta täitmiseks „kuul-sale“ Trepowile.

Trepow ilmus Lea juure just sel ajal, kui Nikolai seal oli. Aupakkisult, kuid kindlalt teatas ta keisri kästust, et juudi perekond wiibimata wälja jüidats.

„Tühi lora,“ tähendas Nikolai. „Kustile ei jüida ta.“

„Rõrgus,“ wastas Trepow, „kahjuks on see mõtteta, sest mul on keisri kirjalik käst.“

„Kus see on?“ küsis Nikolai ärewalt.

„Siin.“

Trepow wõttis Aleksandri allkirjaga käsu taskust ja ulatas Nikolaiile.

See wõttis sõnalaujumata paberi ja käristas ta wäi-kesteks tükkideks.

„Mäete,“ ütles ta. „Ja näüd olge head, jätke meid ärsi.“

Kahwatanud Trepowil ei jäänud muud üle kui kama-rdada ja lahkuda.

Kolm päewa peale seda juhtumist saadeti wana juut Liwshits ühes oma tütreaga pealinnast teadmata kuhu, troonipärija Nikolai aga saatis tema wihane isa sunnitud lõbureijimisele Jaapanisse.

Gõjameeste terwitused.

Terwitame kõiki omakseid ja tuttawaid ja, kõiki? Cesti neiuji. Kellele see tülitaw ei ole, palume meile lehtesid jaata, sellega muudate meie kurwemad filmapilgud rõemfaks. Антонъ Кадакъ, Юганесъ Неуманъ, Ю. Сидлокъ, Михайль Раукъ.

Naiste meelewaldus elukalliduse vastu. Soiduainete hävitamine torgowkadel Tallinna turul.

Kloostrite saladused.*)

Kui näid Nowo-Dewitshje kloostri wogad emad, Aleksandro-Newski kloostri mungad suured joodikud, kaardimängijad ja naistekütid on, puhtamad nendest ei ole kõige rikkama ja esimesjärgulise Nowo-Dewitshje kloostri nunned ammugi mitte, sest selle kloostri katuse all leidfid enesele warju Petrogradi kõige liiderlikumad iludused.

See oli arhimandrite, piistoppide ja kõrgete riigiametnikude kottusaamise maja.

Sia tulid kõik need, kes wabatahtlikult wõi wägivaldselt neitsist neiuks olid saanud. Puhutajad, suured wõimulandjad, maksid nende eest 5000 rubla sisseastumise maksu ära ja endine elu wältas edasi, ainult teije rüü all.

Terwe Nowo-Dewitshje klooster oli kahte osalonda jaotatud: mustatöölistes ja aristokraatide (teenijad ja herrased).

Nunnesi-teenijaid wõeti kloostriisse ilma sisseastumise, kuid selle eest pidid nad kõik tööd ära tegema: leiba ja saia küpsetama, toitu keetma, kõngisi puhastama, peju pesema, pörandaid küürima jne.

Nunned, kelle eest 5000 rub. sisse maksetud, ei teinud midagi, ajasid oma lõbu taga ja laisklesid.

Tantsud saunades.

Suuri summasi oles kinopiltide üleswõtjad kloostriile maksnud, kui neile luba oles antud sel ajal kloostriisse astuda, kui wogad nunned oma patuseid ihusi pesewad.

Mitte paljas ihu poleks neid siia meelitunud, waid need lõbusad pildikesed mis neil päewil kloostri saunades esinewad.

Kloostri roogadest rammusaks läinud nunned heidawad seljast oma mustad rüüd ja kõigepeenemast Hollandi lõundist ihupeju, ning äkki on meie ees haruldane salt noori ilusaid neiusi Ewa ülikonnas tantsimas. Naerulagina ja laulude saatel algawad saunas tantsud. Mitte ükski näotatpeidu ei lähe nii lõbusalt mööda kui need nunne tantsud saunas.

Diiderlikkude nunne eettekujutusel ei ole piirisi, nad asuwad riskeeritud seijangutesse, ühe sõnaga — odaliskade pidu haaremis.

Palwetunnid.

Ka jumalateenistuse ajal kloostri ei pea ennaft nunned paremine ülewal.

Mõttetead.

Politika — see on laiemas mõttes turunaiste muna- ja marjatorwide ümberlõtkamine ja kattisõtkumine.

Miiting — see on kottukogumine turgudele ja awalikkudele lohtadele, kus muna lanast tarquem tahab olla, aga diguse pärast mõlemad ühesugused lollid on.

Wabariit — kultuuriline korralagedus laial pinnal. H. Sömer.

Loogika.

„Selfimehed!“

Me oleme wabad, ei pea meid lufud ja tabad... Et oleksid teifedki wabad, siis lõhume, selfimehed, lufud ja tabad: neil, kuraditel on raha! Kapitalistid maha! —mer.

Kirjanik.

„Teie elukutse?“

„Olen kirjanik.“

„Kus teie oma töösi olete awaldanud?“

„Sa... 1916 aastal... „Eestimaa kubermangu teatajas...“ Kui natute joon, siis seisab nimi ja lugu terwel: 2 kuud aja'ehes. —mer.

Harilikult sõidawad siia äripäewadel rikkad elumehed automobihil ja traawlitel. Snimesed, kes asja ei tunne, jõuawad ehl arwamisele, et nendes patuhetsemise tundmus on ärganud. Kuid lugu pole sugugi nii — ainult lüptjema tulid nad siia.

Nunne mustade pealate alt walgatawad armastuse tulutese jädemed. Kirikumehed teewad, nagu kannaksid nad nunnebele küünlaid ringi, kuid wõtawad nunnebe käest jalaja armastusekriasi ja annawad nende ifandatele edasi.

Kõik see on kloostri ees seisjannal hästi teada, kuid ta wõim ei paisla nende suurte wõimulandjate wastu.

Witu lorda on kloostri due pealt puuwirnade wahelt sündinud laste furnukehasti leitud, lord ifegi kolm tükki ühe päewa jooksul.

„Mis klooster see on, kes isewõra pattusigi ei saa warjata,“ oli ainufekts tähendusets selle lohta konsistoriumi liikmete poolt.

Elu-olu Walaami kloostriis.

Walaami klooster seisab kelt Ladoga järwe wäljel, metsjarikkal saarel. Pealtnäha waljud ja wäheste jutuga on sealised mustad wennad.

Kuid see, mis palwerändajate eest warjul, on kloostriwendadel omal wäga hästi teada.

Kõigepealt on muntadel täpipealt teada, miks ifal-las-sapidatal ja ifal-ülemal teenijateks waimudeks mitte lohmatal ja habeniitud mungad ei ole, waid rööfad poisikesed, keda „ifalefed“ kõigeparemate roogadega ja maiustega nuumawad.

Kõike on neil ifakestel küllalt. Raha kui raba ja teha ei mitte midogi. Sellepärast tulewad neil ka pähe patused mõtled ja ajawad were keema. Glanikka kloostri läheduses ei ole, lipitfeda pole kellegi naise ega neiu ümber, nende asemetäitjateks on neil siis need punapõselised poisid. See ühesooline armastus kannab arstiteaduses päderastia nime ja on Walaami kloostriis harilikult nähtusets.

Kewadel, kui esimene laew palwerändajatega ilmub, muutub see piif.

Ühes palwerändajatega woolawad siia ka raha annetused ja need, kes munkadele kewadet, armastusi ja tormilist õnne toowad.

Kiredest wabisedes ootawad wanad ja noored mungad neid.

Nende esimeste aurulaewadega ei sõida kloostriisse mitte ainult Petrogradi kaupmeeste leied ja majaomanikude naised, waid ka patenteeritud õksiklitald „raha teenima.“ Kloostri meisades on palju warjurikkaid lohti, kus mungad „risti ette ei löö.“

*) Waata M. M. 143, 148 ja 150.

Waheltkaupleja turul: „Oh seda elu ja põlve! Aja raha kas wõi müüjaga koftu.“

„Meie, Nikolai teine“.

Keegi terawa ninaga kirjasaatja hiilis Tsarskoje Selos endise keisri ruumidesse ja pani temale seal mitmetajuga poliitilise iseloomuga küsimust ette. Muu seas küsis ta:

„Miks teie, herra Romanow, kõigis manifestides rahwale kirjutate „meie“, aga mitte „mina,“ nagu see dige oleks olnud?“

„Aga kuidas siis muidu!“ wastas endine „isewalitseja“. „Kui rahwas teada oleks saanud, et „meid“ kõigest „mina“ üffinda olen, siis poleks ta mind sugugi kartnud. „Meie“ aga hirmutas ilgagi!“

Peale liiberlikkuse on Walaami mungad ka suurend jooditud. Neil on saare peal oma maaalused wiinawabrikud, kus kartulistest „jumala-märjufest“ wälja ajawad.

On sügis kätte jõudnud, õdliblikad ja „prouad“ wiimase laewaga ära sõitnud, algab pöörane joomine — kuni lewadeni.

Kloofirite warandused ja maad on need, mis riigi kätte wõtta tuleb. Sellega häwinewad ka need kõlwatuse pesad.

Tulewiku ettekuulutaja.

E. Kasarow.

„Ja niisuguse pahna, niisuguse rumalusega oled sa ennast need kolm aastat elatanud? Sina tui haritud, anderikas inimene!“

Sergei Nelidow kargas toolilt ja wiskas ajalehe wihastelt laua peale.

„See on ustumata!“ hüüdis ta ja haaras uueste ajalehe:

„Kuulus tähetark Urani, kuulutab igapähele, kes kolm rubla sisse saadab tema tulewiku tähtedest ette, ütleb kas küsija meeste- wõi naisterahwas ja saadab temale ühtlasi, tema sündimise päewa ja aastat teada andes, tema tulewase abikaasa pildi.“

„Leidus siis tõepoolest, niisuguseid lolli, kes sinu wõrku jooksiwad?“

„Ah, jäta ainult oma kaasinimeste rumalus puutumata ja sa wõidad! Ma olen need kolm aastat, mis sa Euroopast wäljaspool wiibisid, wäga hästi elanud, olen isegi peenemas seisukonnas omale austajaid leidnud. Sina tui õnne!aps, kes sa alati tülluses wiibid, ei wõi ju arwata misfuguste mõtete peale waesus mõnda wiib. Muidugi ei aima keegi, et just mina see „kuulus tähetark Uran“ olen. Minu wäike kirjaniiku anne aitab mind mu ameti juures, mida ma sulle kõige suurema saladuse kätte all awaldasin.“

„Juba homme lahkun ma Petrogradist ja lähen mõneks päewaks dele tema mõisa külaliskes, sealt aga sõidan ma ootekohe taumats ajaks Pariisi — nii on mul tüll waewalt wõimalik su saladuse äraandjaks saada.“

„Kus pool küsjes sinu de mõis on?“

„Smolento, Moskwa ligidal,“ wastas Nelidow.

„Smolento, K. jaama juures?“ küsis Karpow, nii oli tähetundja dige nimi.

„Ja, tunned sa ka seda ümbrust?“

„Ei, aga eila sain ma kirja sealt.“

„Kirja, Smolentost? Ega ometi mitte su kuulutuste peale?“

„Muidugi.“ hüüdis Karpow ja otfis taskuraamatust midagi.

„Wist mõnelt minu de külaliskes. Kuidas ta nimi on?“

„Kirjale on Weera Naumow alla kriipsutanud.“

„Weera Naumow?“ Nelidow hüüdis peaaegu usku-matalt. „Teda tunnen ma juba, ühekorra ammu nägin ma teda. On noor kuid nõiduw neiulene. Kas ma tohiks seda kirja näha?“ küsis ta elawalt.

Kirjas oliwad ainult mõned reod; kirjutaja teatas, et ta 18 aastat wana on ja palus omale oma tulewase abikaasa pilti saata.

Nelidow hoidis ilka weel ajalehte käes ja mõttles selle noore kirjasaatja peale, teda ta üks päew enne oma Homitumaa reisu algust näinud oli. Ühel ilusal, soojal sügisepäewal oli ta teda kusagil aiapidul tundma õppinud. Sel ajal oliwad naisterahwad teda wähe huwitanud, kuid see lõbus pilt oli tale meele jäänud. Sate lapsulene tugewate pruuni juuste ja särawate elurõemase filmadega kitiwarwul seisest ja wäljastutatud kättega üht kase õksesse kinni jäänud wõrudest ulatada püüdes. Nelidow oli selle oma teipga maha wõtnud, neiuksse pikadest kättest kinni haaranud ja ütelnud:

„Selle eest, Weera, peaksin ma ühe mufu saama.“

„Kümme ühe eest!“ oli see naerdes wastanud ja lohe kadunud.

Kohe päewal peale seda oli ta ära reisinud ilma et, teda weel kord näinud oleks, ja nüüd, tema tagasi tulekul, oli neiu nimi jälle esimene, mida ta kuulis. Neiu oli proegu igatahes tema de külaline ja paari päewa pärast näeb ta teda jälle. Kuidas ta end tüll muutnud peaks olema? Järsku tuli tal fore mõte.

„Aleksander, üks wäike palwe?“ küsis ta, Karpowi poole pöörates.

„Mida sa soowid?“

Nelidow wõttis kirjataskest ühe päewapildi ja ulatas selle sõbrale.

„Palun, saada neiu Naumowile tema kirja peale see minu pilt!“ — — —

Weera Naumow oli oma pidulleidi korraldusega walmis. Nii nägi ta nõiduw- ilus wälja. Ta sale teha ja uhke seis aratatiwad lugupidamist; tema uuriwad filmad ja lõbus naer sundiswad auulartufole.

Ta oli oma toatüdruku ära saanud, pani ufse lultu, arwas kirjutuslaua sabli ja wõttis sealte ühe kirja ja päewapildi — mis Melidow iujutas — wälja.

Seda ei wõinud Weera muidugi aimata, et ta seda isikut ju korra näinud oli. Isegi kui tale tema tolletordne aitaja meelde oleks tulnud, sellest toredast mehekujust ei oleks ta selleaegset lustilikku noortmeest itkagi enam ära tunnud.

"Nii näieb siis minu tulewane abikaas wälja. Suurepäraline! Sugugi inetu! Suurtugu näojooned ja humitaw isik! Ei, see oli täitsa lollus, et ma selle petifese, kes ennast tähetargaks nimetab, niisuguse kirja saatfin! Nüüd kirjutas tema, ma ei saawat oma saatuse eest põgeneda, ainult selle mehoga pidawat ma abieluusse heitma, kus tohas Europas ta küll peituma peaks? Seda ei tea küll keegi ja selle pildi saatja wist küll kõige wähem."

Weel lord waatles ta päewapilti ja pani ta siis jälle ära.

Ballipidu Smolenkas oli ju alanud. Lustiline meeleolu täitis pidusaali. Järsku ilmus teadustamata sirge, tu gew mehekogu tantijate hulka.

"Sergei!" hüüdis majaema, ja filmapill hüüti igalt poolt: "Sergei! Melidow! Misugune juhtumine!" Sisse tulija piirati sisse, teda teretati soojalt — wõis näha, et ta majas lugupeetud isik oli.

Ainult üks jäi ehmatanud afna alla seisma ja piilus fiksetulijale kui mõne tondile näosse.

Sel, keda seal nii rõmsaste teretati, oli ju sama nägu, mida ta alles mõne tunni eest waatanud oli ja mis nüüd seal lauasahilis puhkas.

Edewuse, uudishimu pärast oli ta kuulutuse peale kirjutanud ja nüüd seisis see mees tema ees, kes tema tulewane abikaas pidi olema — nii oli ju tähetart kirjutanud!

Piirita ebauslik hirm waldas teda, wärisewate põlwe wadega ronis ta ülesse oma kambriisse.

"Oleksin ma selle kirja ometi saatmata jätnud! Gaja hulgas oleksin ma selle mehe ka ilma pildita ülesse leidnud."

Pooluimaselt toetas ta ennast wastu ahju, kui aga juba sammud trepil kuudusiwad ja kari noori neiust tema tuppungis.

"Aga Weera, kus ja siis ometi elutsed? Tead sa, et mu tädi poeg Sergei praegu ilmunud on. Kas ei ole meeldiw mees?" ütles üks noor neiu teiste poole pöörates.

"Kui wiisatas ta weel on?" ütles teine.

"Päris nõiduw inimene, kuid wist wähe närwilik, itka waatab ta ümberingi, nagu ofits ta midagi," arwas kolmas.

Olid neid endi juuseid korraldanud ja endid peeglis waadelnud, kiirustasid nad jälle alla tantu saali, Weera oma hirmsa saladusega järgnes wiimasena.

Melidow oli tantukülaliste hulgas asjata Uranile kirjutajannat taga ofsinud. Mõndagi ilusat nägu nähes arwas ta teda juba leidnud — olewat, märkas aga jälle tohe, et ta ofsinud oli.

"Ära tunnen ma tema siiski," ütles ta ja, kui nüüd üks pruuni filmadega, sale neiu teiste hulgas hirmunud, tahwatanud näol saali astus, hüüdis ta peaaegu waljuste:

"Seal ta on!"

Enesele tantijate paaride wahelt ruumi tehes, nägi ta Weerat ühte wäikesse kõrwalruumi kaduwat. Ta järgnes temale ja küsis:

"Neiu Weera, tunnete teie mind weel?"

Peidetud lampide nõrgast walgusest hoolimata märkas ta, kuidas neiu nende sõnade juures ehmatas. Kuidas teab see mees tema nime?

"Kas teie ei mäleta, et teie mulle ühe, ei kümme musu wõlgnete?"

Pahandatult selle häbemata küsimise üle tahtis neiu terawalt wastata, aga mida ta ka ütles, aitama see enam ei saats, ta saatus on määratud.

"Kas teile ei tule see aiapidu Maidowite juures meelde, kus ma teile ühe wõru lasestseft alla tuua aitasin ja kus teie mu wõlglasteks jäite?"

"Olete teie sama herra?" libises neiu kogeldes suust. "Ma olin päris unustanud — nüüd aga tuleb mul see noorherra meelde, kes seekord . . ."

Neiu waitis segaselt.

"Suudelda tahtis," lõpetas Melidow algatud lauset, wõttis neiu käe alt kinni ja wiis ta warjatud pingile.

Mida mitte muuta ei saa, sellega peab rahul olema. See mees, keda neiu Weera pildi järel kui tulewast abikaajat omandas, oli, olgugi et ta temale päris, wõeras oli, täielikult tema südame omandanud. Kui ta mõne päewa pärast teda omale abikaasaks palus, wõis ta ainult "ja" ütelda.

Melidow aga ei tahtse itakgi, et ta ühe filmapillise toreda mõtte järele tallitanud oli.

Um.

Naiste meeleawaldus elukalliduse wastu.

(Pildi juure 1. lht.)

31. juunil panid naised Tallinnas meeleawalduse elukalliduse wastu toime. Punased lipud kandfid pealkirju "leiba, suhkur, jahu." Nõudmisteks olid: linna tootluskomitee korraldagu, et elanikud turult saadusi ofsetohe, ilma "torgowkade" saaksid osta; maa tootluskomiteed muretfegu jaadused walmistajate käest linna tootluskomiteele ühetasaselt wäljagamiseks; tootluskomiteedes olgu tehewematel rahwakihtidel häälteenamus. Riikhästi kubermangu komisjar kui ka linnawalitsuse esitajad tunnista fid nõudmised õiglasteks. Meeleawaldajate seast waliti esitajad tootluskomiteesse.

Enne ja peale korraldatud meeleawaldust pidasid naised turul "torgowkade" (wahelkauplejate) wastu sõda. Nõuti, et nad turult lahtuifid ja enam sinna toiduaineid tarwitajate nina eest ära oftima ei tuleks. Kui torgowkad wastu hakkasid, wifati nende marja- ja munakorwid ümber. Lahingus torgowkade wastu toetasid naised mõned madrused.

Naiste pahameel torgowkade wastu on põhjendatud: wersta 30—40 Tallinnast eemal maksab maafilatoop 30—45 kop., linnas torgowka käes aga 1 rbl. 50 k. — 1 r. 80 kop. Rana ostab torgowka talumehe käest 3 rublaga ja müüb ta kümme kord sammu eemal 7 rublaga maha.

Selge on aga ka, et lihtne toiduainete häwitamine üffinda soomitud tagajärgebele ei wi.

Meie kaanepilt (1 lht.) kujutab meeleawaldajate kogumist Harju uulitsal (ülewal) ja kubermangu komisjari kõnet meeleawaldajatele Soompea lossi ees (komisjar kõneleb afna peal seisetes).

Kuulutused.

Pe a n t ö n e s i

igasuguse aine üle. Miitingutel kohane. Rutsun kõiki aja lehta, ajakirjast ja raamatuid boikoteerima. Suured titustkirjad "Prawdast". Küfida Eldrini grammofoonlaupl.

Juhtumisi on kroon   määua. Odawalt. Kõtkuleppimise järele Leeninlastele 9/100. Starstojte Seloo.

S a r u l d a n e l

Monarhiline kell. Käib 24 tundi järgtmööda ja ei tunnista 8-tunnilist tööpäewa. X. uurimagasin. —mer

Prowokator: „Minu tulewik on tume!“
 Meiu: „On ka arusaadaw: inimesel, kelle minewik tume oli, peab ka tulewik tume olema!“

Rahwameelne, piltidega
 :: ilustatud ajakiri ::

„Meie Mats“

Tellimiste wastuwõtmine II pooleaasta peale awatud.

Ajakirjas ilmuvad paremate kirjanikkude põnewad romanid ja uudisjutud, Eesti sõjameeste kirjad, pildid ja laulud. Waba sõna meie paremate naljahammaste sule alt, halastamata wõitlus kirjas ja piltepiltides meie waduse waenlastega, liikafu wõtjatega ja korratuiste sünnitajatega. Paljastused endiste hirmuwalitsejate, kloostrite j. t. elust.

Tellimise hind: lättesaatmisega aastas 5 r. 50 t., 6 kuu eest 3 r., 3 kuu eest 1 r. 60 t. Toimetusest ise ära wiies: aastas 4 r. 50 t., 6 kuu eest 2 r. 30 t., 3 kuu eest 1 r. 30 t. I'mub iga laupäew. Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Ainult tellijad wõiwad kindlad olla, et nad iga numri saawad. Altkilmüügil löpew lehtede tagawara tihti ruttu otsa ja paljud jääwad ilma. Ühtku numri hind 20 kop.

Toimetus ja talitus: Tallinnas, Harju ja Riütli uulitsa nurgal nr. 46/18, „Teaduse“ raamatulaupluses.

Ilmuftid: „Mis on demokratline wabariik?“ Hind 20 kop. „Rohalik omawalitsus demokratlistel alustel.“ Hind 20 kop. o Ilmumisel: — „Wiimane werine tfaar Wenemaa troonil.“ —